

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України

«Про внесення змін до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» щодо заборони застосування понижуючих коефіцієнтів до суми пенсії, призначеної особам, звільнених з військової служби»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

Відповідно до частини другої статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Згідно із частиною п'ятою статті 17 Конституції України держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей.

Умови, норми і порядок пенсійного забезпечення громадян України із числа осіб, які перебували, зокрема, на військовій службі, визначає Закон України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб». Цим Законом держава гарантує гідне пенсійне забезпечення осіб, які мають право на пенсію, шляхом встановлення їм пенсій не нижче прожиткового мінімуму, визначеного законом, перерахунок призначених пенсій у зв'язку із збільшенням рівня грошового забезпечення, надання передбачених законодавством державних соціальних гарантій, вжиття на державному рівні заходів, спрямованих на їх соціальний захист.

Разом з цим, статтею 46 Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» встановлено, що у 2025 році у період дії воєнного стану пенсії, призначені (перераховані) відповідно до, зокрема, Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством), розмір яких (пенсійної виплати) перевищує десять прожиткових мінімумів, встановлених для осіб, які втратили працездатність, виплачуються із застосуванням до суми перевищення коефіцієнтів у розмірах і порядку, визначених Кабінетом Міністрів України.

Відповідно до статті 46 Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» Кабінетом Міністрів України прийнято постанову від 03 січня 2025 року № 1 «Про визначення порядку виплати пенсій деяким категоріям осіб у 2025 році у період воєнного стану», якою визначаються коефіцієнти до відповідних сум перевищення пенсій, призначених відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб».

У зв'язку з цим, Верховний Суд України у постанові від 11 вересня 2025 року по справі № 120/1081/25 встановлює, що положеннями статті 46 Закону «Про Державний бюджет України на 2025 рік» та постанови Кабінету Міністрів України від 03 січня 2025 року № 1 «Про визначення порядку виплати пенсій деяким категоріям осіб у 2025 році у період воєнного стану» запроваджено тимчасове (на

2025 рік) застосування до призначених (перерахованих) пенсій (пенсійних виплат) певної категорії осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб, які мають право на пенсію за Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», коефіцієнтів зменшення пенсії, тобто вказаними положеннями законодавства фактично встановлено інше (додаткове) регулювання відносин, відмінне від того, що встановлено Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», що не узгоджується із приписом статті 11 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», який є спеціальним у законодавчому регулюванні відносин у сфері пенсійного забезпечення осіб, які перебували на військовій службі, та деяких інших осіб. Крім того, застосування до призначених (перерахованих) пенсій (пенсійних виплат) певної категорії осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб, які мають право на пенсію за Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», коефіцієнтів зменшення пенсії згідно із статтею 46 Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» призводить до обмеження конституційного права такої категорії осіб на належний соціальний захист, що передбачений спеціальним законом, а також порушує суть конституційних гарантій щодо безумовного забезпечення соціального захисту таких осіб, передбачених частиною п'ятою статті 17 Конституції України. Поширення дії Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» та вказаної постанови Кабінету Міністрів України на пенсії є грубим порушенням норм Конституції України, зокрема статей 8, 19 та 92.

До того ж, слід зазначити, що Конституційний Суд України в пункті 4 мотивувальної частини Рішення від 28 серпня 2020 року № 10-р/2020 зазначав, що предмет закону про Державний бюджет України чітко визначений у Конституції України, а тому цей закон не може скасовувати чи змінювати обсяг прав і обов'язків, пільг, компенсацій і гарантій, передбачених іншими законами України (абзац восьмий пункту 4 мотивувальної частини Рішення від 09 липня 2007 року № 6-рп/2007). Крім того, виходячи з того, що предмет регулювання Бюджетного кодексу України (далі - Кодекс), так само, як і предмет регулювання законів України про Державний бюджет України на кожний рік, є спеціальним, що обумовлено положеннями пункту 1 частини другої статті 92 Основного Закону України, Конституційний Суд України в Рішенні від 27 лютого 2020 року № 3-р/2020 дійшов висновку, що Кодексом не можна вносити зміни до інших законів України, зупиняти їх дію або скасовувати їх, а також встановлювати інше (додаткове) законодавче регулювання відносин, відмінне від того, що є предметом спеціального регулювання іншими законами України (абзац восьмий підпункту 2.2 пункту 2 мотивувальної частини).

Отже, Конституційний Суд України вкотре наголосив на тому, що скасування чи зміна законом про Державний бюджет України обсягу прав і гарантій та законодавчого регулювання, передбачених у спеціальних законах, суперечить статті 6, частині другій статті 19, статті 130 Конституції України.

Тому, враховуючи неодноразово викладену Конституційним Судом України юридичну позицію стосовно того, що законом про Держбюджет не можна вносити

зміни до інших законів, зупиняти їх дію чи скасовувати їх, оскільки з об'єктивних причин це створює протиріччя у законодавстві, і як наслідок скасування та обмеження прав і свобод людини і громадянина, а також правовий висновок Верховного суду України, доцільно визначити на законодавчому рівні заборону застосування понижуючих коефіцієнтів до суми пенсії, призначеної особам, звільнених з військової служби, відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб».

2. Мета та завдання прийняття законопроекту

Метою законопроекту є забезпечення права на належний соціальний захист для осіб звільнених з військової служби.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту

Проектом закону пропонується внести зміни до статті 43 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», якими передбачається встановити, що при обчисленні (перерахунку) розміру пенсій, які призначаються відповідно до цього Закону особам із числа військовослужбовців строкової служби та членам їх сімей, забороняється застосування понижуючих коефіцієнтів до суми пенсії з метою обмеження її максимального розміру.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

У відповідній сфері правового регулювання діють Конституція України, Закон України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб».

5. Фінансово – економічне обґрунтування

Реалізація законопроекту не потребуватиме додаткових видатків з Державного бюджету України.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроекту

Прийняття законопроекту забезпечить встановлення на законодавчому рівні заборони застосування понижуючих коефіцієнтів до суми пенсії, призначеної особам, звільнених з військової служби, відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб».

Народний депутат України

Валерій ГНАТЕНКО

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Гнатенко Валерій Сергійович
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000D60C3100E409DC00
Дійсний до: 28.11.2026 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
260д9/І-2026/58874 від 19.03.2026

2177895